

**Reactienota inspraak Ontwerp-Retailvisie 2021**

**12 juli 2022**

**Registratienummer: 2022-147789**

## **Inleiding**

In deze nota zijn de reacties, opmerkingen en vragen opgenomen die gedurende de inspraakperiode in het kader van het voorgestelde Ontwerp-Retailvisie 2021, verder genoemd de visie, schriftelijk zijn ingediend.

De inspraakperiode liep van 6 oktober 2021 tot en met 18 november 2021.

Er zijn binnen de inspraaktermijn 5 reacties ingediend. In verschillende reacties wordt om een nadere toelichting op de visie gevraagd. Ook wordt voorgesteld de visie aan te passen of te actualiseren naar de laatste stand van zaken.

In deze reactienota is het antwoord van ons college vermeld. De ontvangen reacties hebben geleid tot een aantal aanpassingen en verbeteringen in de visie.

Daarnaast zijn ambtshalve en ook naar aanleiding van binnengekomen zienswijzen en overlegreacties diverse redactionele en/of kleine aanpassingen verwerkt tot het nu voorliggende Beleidskader Retail 2022.

Aanvullend op de 5 inspraakreacties is er na de inspraakperiode een reactie van de provincie Fryslân ontvangen. De provincie geeft aan dat de provinciale belangen op een juiste wijze zijn verwerkt en dat de visie voor het overige geen aanleiding geeft tot het maken van opmerkingen.

Gemeente Leeuwarden, 12 juli 2022

## Inhoudsopgave

|                               |    |
|-------------------------------|----|
| Winkelpark De Centrale .....  | 2  |
| Stichting Stinze-Stiens ..... | 7  |
| RetailPlan.....               | 7  |
| Poiesz-supermarkten .....     | 9  |
| Lidl Nederland .....          | 10 |

## Zienswijze 1:

### Winkelpark De Centrale

Indiener kan zich voor een groot deel in de visie vinden. Het is een goed en leesbaar stuk en het hij stemt in met het uitgangspunt van concentratie naar en versterking van ankers (Binnenstad, Centrale).

#### Opmerking 1 (algemeen):

Hoe wordt omgegaan met het ontwerpbestemmingsplan om oningevulde detailhandelsmeters weg te bestemmen? Wordt hiermee de wens om te concentreren gefaciliteerd? Op welke wijze is de verplaatsing van retailmeters naar WTC Cambuur boulevard bij cijfermatige onderbouwing visie betrokken?

#### Reactie:

*Wij gaan er vanuit dat indiener doelt op het ontwerpbestemmingsplan 'partiele herziening onbenutte plancapaciteit detailhandel, horeca en kantoren. Dit ontwerp-plan heeft ter inzage gelegen van 10 februari t/m 24 maart 2022. Dit ontwerpplan is in lijn met de visie waarin staat dat reductie van detailhandelsmeters buiten de hoofdstructuur noodzakelijk is voor aantrekkelijke en goed functionerende clusters. Voor de verplaatsing van meters (en andere ontwikkelingen) wordt uitgegaan van de op dat moment actuele situatie en eerder opgestelde kaders zoals voor het WTC Cambuur boulevard ontwikkeling. In het Beleidskader Retail 2022 zijn de nieuwste cijfers (zowel in aanbod als in bestedingen en inwoners) gehanteerd. We zullen de peildatum opnemen van de gehanteerde gegevens.*

#### Opmerking 2 (visiedeel, pagina 17 sub nr 6):

Indiener kan zich niet vinden in typering De Centrale als GDV-cluster. Dit is lastig te rijmen met de bestemmingsplanbepalingen die gelden. Tevens is het cluster voor de helft bestaande uit PDV en niet alleen uit GDV. Brancheverruiming is niet aan de orde behalve de reeds door de raad geaccordeerde verplaatsing van de Aldi naar de Centrale. Er is ook wat leisure in de vorm van Sport c.q. Basic Fit, dat niet is beschreven. Ook de ondersteunende horeca die aanwezig is, krijgt geen vermelding.

#### Reactie:

*Met het opgenomen onderscheid in zeven typen centra is vooral invulling gegeven aan het kenmerkende karakter per type. Kenmerkend voor De Centrale is een concentratie van grootschalige winkels die vanwege de omvang geen plek kunnen vinden in de binnenstad. GDV omvat hier al het doelgerichte aanbod, zoals ook in de omschrijving te lezen is. Dus ook PDV past binnen dit cluster (lijn bestemmingsplan). We hebben de aanwezige functies vermeld en typeren dit gebied als PDV/GDV-cluster.*

#### Opmerking 3 (visiedeel, pagina 20 grijs kader laatste alinea laatste volzin):

Indiener is het niet eens met het standpunt dat indien een supermarkt verplaatst naar een andere locatie, deze locatie die bestemming ook al moet hebben.

Reactie:

*Het supermarktbeleid is vastgelegd de Detailhandelstructuurvisie 2014 1<sup>ste</sup> wijziging 2017 en is overgenomen in het Beleidskader Retail 2022. Dit beleid is ook overgenomen in de regelgeving van bestemmingsplannen en daarom moet een nieuwe vestiging van een supermarkt passen in het betreffende bestemmingsplan. Dit om te voorkomen dat supermarkten verplaatsen naar ongewenste plekken. Zo wordt verdere clustering geborgd.*

*Voor nieuwe initiatieven, waaronder ook door supermarkt beoogde verplaatsing, is een afwegingskader opgenomen (pag. 29). Op deze manier is het voor alle partijen inzichtelijk welke overwegingen door de gemeente worden gehanteerd. Onderdeel is veelal dat aangetoond moet worden dat er marktruimte is en dat er een bijdrage wordt voorzien die de structuur versterkt.*

Opmerking 4 (visiedeel, pagina 25, overzichtstabel):

*Indiener verzoekt Cluster Volumineus GDV Centrale te benoemen als PDV/GDV cluster. Indiener wil een onderbouwing waarom De Centrale geen trekkende horeca en leisure mag huisvesten en pdv locaties wel? De Centrale heeft al trekkende horeca in de vorm van KFC en Leisure in de vorm van Basic Fit.*

Reactie:

*Zie beantwoording opmerking 2 over naamgeving typen.*

*In het Beleidskader Retail 2022 is opgenomen en onderbouwd dat trekkende horeca en leisure op de Centrale niet gewenst zijn onder andere t.b.v. het functioneren van de binnenstad en WTC gebiedsontwikkeling. Voor trekkende horeca op de Centrale kan daar slechts onder strikte voorwaarden en met in achtneming van de bestemmingsplanregels, gemotiveerd van afgeweken worden.*

Opmerking 5 (visiedeel, pagina 36, profiel De Centrale):

*Indiener verzoekt om naast daghoreca binnen winkels ook trekkende horeca toe te staan, dat mag bij PDV nu ook onder voorwaarden.*

Reactie:

*Zie reactie onder 4.*

Opmerking 6 (visiedeel, pagina 36, profiel De Centrale):

*Indiener kan zich niet vinden in beschrijving communicatie en marketing.*

Reactie:

*In het profiel is een suggestie gedaan om de communicatie en marketing te versterken. Wij laten de uitvoering daarvan graag aan de deskundigheid van de betreffende ondernemers en eigenaar over.*

Opmerking 7 (context en analyses, pagina 15 bovenaan):

*Indiener herkent zich niet in de opgenomen beschrijving van De Centrale en merkt op dat reeds vergunde verplaatsingen niet zijn meegenomen in de beschrijving.*

Reactie:

*Deze beschrijving betreft een beschrijving van het feitelijk gebruik van 2020*

*en is aangepast naar de actuele situatie gebaseerd op onherroepelijke vergunningen.*

Opmerking 8 (context en analyses, pagina 39, figuur 29 en 30):  
Indiener merkt op dat De Centrale geen leegstand heeft.

Reactie:

*We hebben dit aangepast op basis van de meest recente Locatus cijfers.*

Opmerking 9 (context en analyses, pagina 46 . factsheet WTC-gebied):

Indiener vraagt hoe het zit met de mogelijkheden van het bestemmingsplan aangaande detailhandel buiten de supers om als aangegeven op factsheet WTC-gebied. Worden die straks ook gesaneerd want op pagina 37 van de visie onder functiemix voor WTC wordt dat wel gesteld. Indiener verzoekt rekening te houden met de afronding die zij voorstaat buiten de huidige nieuwbouw op De Centrale en verzoekt die mee te nemen in het denken en het beleid.

Reactie:

*De meters opgenomen in de tabel zijn toegestaan in het bestemmingsplan. Om concurrentie met rest van clusters niet te vergroten is het wenselijk dat de overige meters gesaneerd worden (buiten de twee supermarkten om) bij de eerste mogelijkheid. Daarvoor heeft het ontwerp bestemmingsplan 'Leeuwarden - Partiële herziening onbenutte plancapaciteit detailhandel, horeca en kantoren' ter inzage gelegen.*

Opmerking 10:

Indiener is van mening dat er een aantal inconsistenties/onduidelijkheden in de visie zitten, te weten:

- Toelaatbaarheid regulier detailhandelsaanbod, verkoop van niet-volumineuze goederen en 'blurring' op De Centrale.
- Gezamenlijk gebruik term 'ondergeschikte horeca' uit Horecanota en 'verblijfsgebied versterkende horeca' uit Retailvisie .
- Mogelijkheden en uitbreidingsmogelijkheden op locatie van eigenstandig trekkende winkels buiten de hoofdstructuur.
- Het lijkt erop dat de visie geen duidelijke keuze maakt over de toelaatbaarheid van volumineuze en grootschalige detailhandel.
- Wanneer is er bij uitbreiding van een supermarkt bij modernisering/optimalisatie sprake van een functiesprong (pag.21)
- Binnen de visie varieert het aantal verkooppunten op de Centrale: op pagina 15 van het deel 'context en analyses' gaat het om 25 verkooppunten en 26.000 m2 w.v.o. en op pagina 45 (factsheet De Centrale) gaat het om 26 verkooppunten met 26.406 m2 w.v.o.
- Op pagina 20 'context en analyses' wordt vermeld dat er een wens bestaat om de supermarktformule van Aldi en horeca toe te voegen aan De Centrale. Is het niet zo dat het hier om een relocatie gaat van de Aldi-supermarkt en niet om een nieuwvestiging en dat de gemeenteraad heeft ingestemd met deze relocatie naar De Centrale? Het is hier wel erg vrijblijvend gehouden.
- Als bedreiging voor het Cambuurplein wordt in bijlage 2 'context en analyses' genoemd de verplaatsing van Aldi (kennelijk naar De Centrale). Indiener is van mening dat dit juist een kans is om - inefficiënte- retail-/supermarktmeters terug te dringen in die zin dat

de supermarktmeters aan het Cambuurplein kunnen worden wegbestemd en er dus juist een kans ontstaat voor het Cambuurplein voor een nieuwe invulling.

Reactie:

*Mede naar aanleiding van de ingediende reacties heeft er nog een redactieslag van de beide visiedelen 'visie en beleid' en 'context en analyses' plaatsgevonden. Indiener constateert dat er naar zijn mening op verschillende onderwerpen sprake is van inconsistenties of onduidelijkheden. Dat wordt ondermeer veroorzaakt omdat de informatie uit verschillende bronnen naar elkaar gezet wordt. Wij bedanken de indiener voor de punten waar naar haar mening aanpassing nodig is en hebben dit betrokken bij de laatste redactieslag.*

- Toelaatbaarheid regulier detailhandelsaanbod, verkoop van niet-volumineuze goederen en 'blurring' op De Centrale.
  - *Dit is niet wenselijk. De Centrale heeft een functie voor doelgerichte aankopen en mag geen concurrent voor de binnenstad zijn. Daarom zijn reguliere detailhandel en blurring niet toegestaan.*
- Gezamenlijk gebruik term 'ondergeschikte horeca' uit Horecanota en 'verblijfsgebied versterkende horeca' uit Retailvisie .
  - *Wordt aangepast zodat dit overeenkomt.*
- Mogelijkheden en uitbreidingsmogelijkheden op locatie van eigenstandig trekkende winkels buiten de hoofdstructuur.
  - *Deze zijn er nauwelijks. Er is een uitzondering, namelijk dat uitbreiding van reeds en vaak solitair gevestigde tuincentra alleen aanvaardbaar is als de uitbreiding qua maatvoering past bij de functie van de vestiging (geen functiesprong). Dit omdat deze tuincentra veelal niet inpasbaar zijn in clusters en ontwikkelingen t.b.v. modernisering en een kwalitatieve verbetering altijd wenselijk zijn.*
- Het lijkt erop dat de visie geen duidelijke keuze maakt over de toelaatbaarheid van volumineuze en grootschalige detailhandel.
  - *In de beschrijving van de gebiedsindelingen en keuze voor clustering is de toelaatbaarheid opgenomen.*
- Wanneer is er bij uitbreiding van een supermarkt bij modernisering/optimalisatie sprake van een functiesprong (pag.21)
  - *Een functiesprong betreft een modernisering/optimalisatie waarbij de desbetreffende supermarkt een groter verzorgingsbereik krijgt dan in de oorspronkelijke situatie. Daarmee heeft de ontwikkeling direct effect op het functioneren van aanbod elders. Denk bij de ontwikkeling van een buurtsupermarkt naar een wijksupermarkt of van wijksupermarkt naar wijkoverstijgende supermarkt. Factoren die hier van invloed op zijn, zijn o.a. ligging, maatvoering en*

*parkeermogelijkheden.*

- Binnen de visie varieert het aantal verkooppunten op de Centrale: op pagina 15 van het deel 'context en analyses' gaat het om 25 verkooppunten en 26.000 m2 w.v.o. en op pagina 45 (factsheet De Centrale) gaat het om 26 verkooppunten met 26.406 m2 w.v.o.
  - *We hebben dit aangepast aan de meest actuele cijfers van Locatus.*
- Op pagina 20 'context en analyses' wordt vermeld dat er een wens bestaat om de supermarktfomule van Aldi en horeca toe te voegen aan De Centrale. Is het niet zo dat het hier om een relocatie gaat van de Aldi-supermarkt en niet om een nieuwvestiging en dat de gemeenteraad heeft ingestemd met deze relocatie naar De Centrale? Het is hier wel erg vrijblijvend gehouden.
  - *Dit is aangepast.*
- Als bedreiging voor het Cambuurplein wordt in bijlage 2 'context en analyses' genoemd de verplaatsing van Aldi (kennelijk naar De Centrale). Indiener is van mening dat dit juist een kans is om - inefficiënte- retail-/supermarktmeters terug te dringen in die zin dat de supermarktmeters aan het Cambuurplein kunnen worden wegbestemd en er dus juist een kans ontstaat voor het Cambuurplein voor een nieuwe invulling.
  - *Het eventuele vertrek van Aldi biedt letterlijk ruimte voor nieuwe en wellicht passende invullingen, maar kan net zo goed een bedreiging vormen voor het functioneren van het cluster Cambuurplein.*

Opmerking 11 (visiedeel, gebiedsprofiel pag, 35-36) ;

Bij WTC staat opmerking: 'daarbij aangevuld met boodschappenfunctie'. De Centrale wordt ook aangevuld met boodschappenfunctie met de komst van Aldi. Waarom wordt deze opmerking hier niet toegevoegd ?

Reactie:

*De raad heeft de vestiging van de Aldi mogelijk gemaakt, maar dagelijkse verzorging is daarmee geen onderdeel van het profiel geworden en is ook niet opgenomen als toegestane categorie in de functiemix. Het WTC heeft meer de functie van mega leisure gebied en daar vormt de supermarkt een aanvullende functie. Vandaar deze opmerking bij de tekst van de positionering.*

Opmerking 12:

De analyses zijn niet actueel. De sluiting van de ALDI- filialen aan de Stinzenflora en het Willem Alexander plein zijn niet genoemd en berekend.

Reactie:

*Rapportage is aangepast aan meest actuele situatie.*

Opmerking 13:

Het onderdeel beleid is niet duidelijk m.b.t. het verplaatsen van supermarkten. Aan de ene kant mag het wel mits verplaatst naar een bestaand cluster, aan de andere kant wordt de Centrale heel duidelijk ‘afgeserveerd’ als vestigingsmogelijkheid. Dit is niet duidelijk.

Reactie:

*Zie beantwoording bij opmerking 10 en 11.*

## **Zienswijze 2:**

### **Stichting Stinze-Stiens**

Inhoud van de inspraakreactie:

Stichting Stinze-Stiens is in 2021 opgericht en heeft ondermeer als doel de kwaliteit en leefbaarheid van de gebouwde omgeving in de Kerkebuurt in Stiens te bevorderen door aankoop en beheer van panden en tuinen in dit gebied. Zij geeft aan dat insteek als aangegeven in het ‘profiel dorpscentrum Stiens’ om het historisch karakter rondom de kerk beter te benutten met oog voor het groene karakter, te ondersteunen. Zij nodigt de gemeente uit om kennis te nemen van haar visie en beleid op dit gebied, zodra deze gereed is.

Reactie:

*Wij hebben met instemming kennis genomen van de ambities van Stichting Stinze-Stiens en zullen graag kennisnemen van hun visie op de Kerkebuurt van Stiens.*

## **Zienswijze 3:**

### **RetailPlan**

Zienswijze is mede ingediend door Avondster Vastgoed b.v. (eigenaar Praxislocatie e.o.) en Winkelplein Hemrik Vastgoed b.v. (eigenaar Mazzelshoplocatie e.o.).

Opmerking 1:

Het duidelijk formuleren van de nagestreefde doelen is essentieel voor de beoordeling van de evenredigheid van die plan- of beleidsregels. Het is aan te bevelen de nagestreefde doelen op een herkenbare en eenduidige wijze te formuleren.

Reactie:

*Mede naar aanleiding van de ingediende zienswijzen heeft er nog een redactieslag van de Retailvisie plaatsgevonden. Wij hebben deze opmerking daarbij betrokken. Doelen en acties volgen echter uit de retailvisie, maar maken er geen onderdeel van uit. Dit zou eerder een vervolgstap zijn bij vaststelling van de visie. Dan zou er een uitvoeringsprogramma kunnen worden opgesteld. Dit wordt niet nodig geacht, vanwege het afwegingskader op pagina 28.*

Opmerking 2:

In het overzicht van detailhandelsclusters ontbreekt de bestaande

detailhandelscluster tussen de Avondsterweg en de Planetenlaan op de Hemrik. Verzoek om deze locatie op te nemen als detailhandelscluster.

Reactie;

*De opgenomen gebiedsprofielen in hoofdstuk 4 van de visie betreft 9 types profielen met een specifiek en buurtgebonden karakter. De bestaande PDV-clusters als Avondster/Planetenlaan zijn wel als algemeen gebiedstype (PDV-locatie) maar is niet als specifieke locatie uitgewerkt omdat dit gebiedstype op meerdere vergelijkbare locaties voorkomt.*

Opmerking 3:

Indiener is van mening dat een deugdelijke analyse van de opmerking op pag. 10 dat er in Leeuwarden sprake is van een (ruim) overschot aan detailhandelsmeters ontbreekt. Zij verzoekt deze opmerking weg te laten of hier een nader onderzoek aan ten grondslag te leggen.

Reactie:

*Deze uitspraak is gebaseerd op analyses, o.a. distributief planologische analyses. Daaruit blijkt dat de behoefte en het aanbod in Leeuwarden niet in lijn zijn en dat deze door recente ontwikkelingen alleen maar versterkt zal worden. In het rapport 'Context en analyses' komt deze behoefte ruim aan bod.*

Opmerking 4:

Indiener verzoekt iedere vorm van branchebeperking te schrappen tenzij deze te rechtvaardigen is conform de eisen die de Dienstenrichtlijn daaraan stelt. Zij verzoekt een toelichting op het standpunt onder punt 5 op pagina 17 om het perifere aanbod zoveel mogelijk te concentreren. De op pagina 25 aangegeven branchering is naar haar mening niet onderbouwd.

Reactie;

*Er is een nadere onderbouwing aan de Europese Dienstenrichtlijn opgesteld.. De branchebeperkingen die zijn opgenomen zijn allemaal te verantwoorden vanuit de eisen van de Dienstenrichtlijn en/of een goede ruimtelijke ordening. We laten de branchebeperkingen daarom ook niet vallen.*

Opmerking 5:

Indiener is van mening dat een duidelijke definitie van wat onder PDV, GDV en volumineus aanbod wordt verstaan en wat de verschillen zijn ontbreekt. De begrippen zijn een overblijfsel van rijksgestuurd locatiebeleid dat volledig is achterhaald. Zij verzoekt de begrippen PDV, GDV en volumineus te vermijden.

Reactie;

*De definitie van GDV is toegevoegd aan de begrippenlijst. De essentie van dit Rijksbeleid wordt nog steeds in beleidsdocumenten gehanteerd en aan vast gehouden omdat dit een duidelijke lijn biedt, ook met betrekking tot de Europese Dienstenrichtlijn.*

## Zienswijze 4:

### Poiesz-supermarkten

#### Opmerking 1:

Indiener merkt op dat de Retailvisie 2021 (visie en beleid en context en analyse) niet compleet is en daarnaast specifiek voor de situatie van Poiesz Supermarkten B.V. en Poiesz Vastgoed B.V. directe negatieve effecten heeft op basis waarvan lopende discussies betreffende haar posities (specifiek rondom de locaties aan de Wilgenstraat 2 te Leeuwarden en de Pieter Sipmawei 9 te Leeuwarden) zeer complex worden.

De revitaliseringsplannen van het winkelcentrum aan de Pieter Sipmawei waarbij er 1 supermarkt gevestigd zal zijn (Poiesz en relocatie Lidl) tezamen met een geclusterd detailhandelsaanbod en horeca, wordt niet expliciet benoemd in de Retailvisie. Een mogelijke vestiging van twee supermarkten aan de Elzenstraat (relocatie Lidl en relocatie Poiesz van de “semi-optimale” Wilgenstraat) is niet mogelijk. Een uitbreiding van de bestaande Poiesz supermarkt aan de Wilgenstraat krijgt mede op basis van de nieuwe retailvisie geen gedragenheid van gemeente. Een relocatie van de Wilgenstraat naar de nieuwe wijk Middelsee wordt als oplossingsrichting door indiener voorgelegd maar ontvangt geen medewerking. Indiener verzoekt deze overwegingen mee te wegen bij opstelling Retailvisie.

#### Reactie:

*De initiatieven en plannen zullen bij ontwikkelingen opgenomen worden indien deze concreet genoeg zijn en het reëel is dat zij gerealiseerd gaan worden. De ontwikkeling bij de Elzenstraat is daarom alsnog opgenomen. Daarnaast is voor de supermarktlocatie in Middelsee een tender in de maak. Vanwege het Didamarrest kan deze locatie niet een op een worden gegund aan een partij. Alle partijen die aan de nog op te stellen voorwaarden voldoen kunnen zich inschrijven.*

#### Opmerking 2:

Indiener pleit voor het opnemen van een hardheidsclausule ter borging van een toetsingskader waarbinnen de beoogde ontwikkeling c.q. ontwikkelingen kunnen worden beoordeeld.

#### Reactie:

*Deze opmerking heeft geleid tot aanpassing. In plaats van het initiatievenkompas (dat voor alle initiatieven geldt) is een afwegingskader opgenomen. Voor alle initiatiefnemers is het duidelijk welke informatie nodig is en welke onderzoeksplicht hierbij hoort.*

## Zienswijze 5:

### Lidl Nederland

Indiener kan zich in grote lijnen vinden in deze visie maar verzoekt deze op twee punten te verduidelijken en/of uit te breiden.

#### Opmerking 1:

In de visie is opgenomen dat verplaatsingen van supermarkten mogelijk zijn indien die in het kader van revitalisering plaatsvinden. Dit vindt indiener onduidelijk omschreven. Beter zou wellicht zijn te omschrijven dat een verplaatsing van aanbod mogelijk is wanneer dit kwalitatief ten goede komt aan de structuur. En daarbij tevens ruimte geeft aan de bestaande clusters om in de toekomst een gezonde exploitatie en daarmee voorzieningenstructuur te waarborgen. Dat daarbij bestaande bestemming m2 dienen te worden meegenomen vanuit de oude locatie is dan vanzelfsprekend. Reeds bij de Gemeente bekend zijnde initiatieven, daar waar het dergelijke verplaatsingen betreft, zullen hierin worden meegenomen. Plannen met betrekking tot de Centrale / Aldi worden immers ook benoemd.

#### Reactie:

*De gevraagde omschrijving is in schematisch toegevoegd op pag. 28. Zie ook reactie op Opmerking 2 bij zienswijze 4.*

#### Opmerking 2:

In de visie wordt gesproken over een zacht cluster in Middelsee. Hierin zou kunnen worden toegevoegd dat ook hier gekeken gaat worden naar reeds bestaande aanbieders in dit verzorgingsgebied Leeuwarden Zuid en dat een eventuele relocatie van bestaande vestigingen binnen dit verzorgingsgebied naar dit toekomstig cluster tot de mogelijkheden behoort.

#### Reactie:

*De beschrijving van de profielen betreft vooral de voorgestelde algemene hoofdlijn per vraagstuk zonder in te gaan op specifieke bedrijven en ondernemingen. Zie ook reactie op Opmerking 1 bij zienswijze 4.*